

مشاورت اقلیت

محل مطبعه و اداره :

جفال اوغلانده امنیت
صندوقی جوارنده
شنکول یقوشنده
۲۲ نومبر

امطار :

مسلکمه موافق آثار
جدیده مع الممنونیه
قبول اولنور

درج ایدلمه یین آثار اعاده اولنماز

دیر ، فلسفه ، علوم ، حقوق ، ادبیات تاریخ ، سیاست ، و بالخاصه احوال و مشوره اسلامیه بحث ایدر دهفته ده بر نشر اولنور .

آبونه بدلی

صاحب و مؤسسلری :

درسعادتده نسخه سی ۵۰ پاره در

ابوالعلا زین العابدین - ح . اشرف ادیب
تاریخ تأسیسی

قیرله دن مقوا بورو ایله کوندربیلیرسه سنوی
۲۰ غروش فضله آلنیر

۱۰ تموز ۳۲۴

سنه لکی	التی آیلانی	غروش
ممالک عثمانیه ایچون	۶۵	۳۵
روسیه	۶۵	۳۵
سائر ممالک اجنبیه	۱۷	۹

عدد : ۱۳۰

۳۰ صفر پنجشنبه ۱۷ شباط ۳۲۶

بشنجی جلد

مصاحبه

استانبولك بوسنه كي قيشي غالبا صانع حكيمك كال قدرتنه نمونه اولق شرفنى سبيرياده كي ريفقندن نزع ايتمكي قورمش ؛ انكله مسابقه امتحاننه كيرمش ؛ همده قازانه حق ؟

ياش قرقى كنججه انسان قيشدن پك متاثر اوليور. هاي كيدى كنجلك هاي ؛ اوزمان هيچ متاثر اولماز ايدك . قار ياغديني كون شههر آيين اجرا ايدر ايدك ، شمدي ده هان ماتم ايدوروز . اوتوز بو قدر سنه اول ينه بوييله شدتلى برقيش اولمش ايدى . مرحوم برادرمه قاردن برارسلان يامسى ايچون رجائتمش ايدم . باغچه مزده كي قويونك باشنه قوجه برارسلان ياپدى حتى خاووچدين ديلي ، كوموردن كوزلري ده وار ايدى ؛ حقيقي ارسلان كي بروض مهابت المش ، غايت عظمتلى برهيكل اولمش ايدى . او كيجه شدتلى برلدوس اسدى . صباحلين بافدم كه ارسلاندن اريوق . دنياده دهانه قدر قاردن ارسلانلر وار كه كونشك استتارندن قوت اله رق هيكل جامدلرني صحيحدن ارسلان ظن ايدورلر . صيق برلدوسدن صكره انلرك ده ماهيتي اكلاشيلير !

مشهور « لاووازيه » الماسك كومور اولديغنى اثبات ايتمش ايدى . بوسنه كي قيش اندن دهاماهر ايمش ؛ چونكه كومورك الماس ، بلكه ده الماسدن ده قيمتمدار اولديغنى اثبات ايتدى . بوييله كيدر سه مباركك توزيني سرمه ديه چكه جكز .

اكابردن برينه سواد اعظم ندر ؟ ديه صور مشلر حضرت كندى مرتبه سندن جواب وروب « اهل حقدر ؛ ولو بر كشي بيله اولسه » ديمش بريسى بكا سواد اعظم ندر ديه صورده حق اولسه بنده كندى مرتبه مدن « شو آراق لبالب ضولى بر كومور لكندن بشقه برشى دكلدر ديمكده تردد ايتمز ايدم !

ايشته كچن كيجه مانعالك باشنده المده كي ماشا ايله كول قالى آچمه قده ذهنمدن بو كي فكرلر كچير مكده اولديغم صرده او غلام احمد ؛ مسافر كلدى ديدى . بيورسون ديمكه قالمدى ، او طه دن ايچرى قاردن بر آدم كيردى . كلير كن دوشمش ايدى . بحدت ديدى كه بنسكا برشى سويله يممى ؟ بودنيا حقيقه " چكيلير بلادكل ؛ نيازنده لذت وار ، نده قيشنده جفادن خالى بردقيقه سى بيله يوق . انسان همه حال برشيله متاذى ؛ كندنده برشى اولماز سه بنى نوعنك اكداريله مضطرب . غزتهار مجموعه مصائب . اوقوسه ك بردرلو ، اوقوسه ك بردرلو . اوتهدن غلا ، بريده وبا شوراده قتل ، بوراده اتخار . اوروياده ولوله ، آسياده زلزله . خلاصه هيچ بريرده راحتدن اثر يوق والسلام ! شو حالمه باق !

مسافر م سوزلري سويلد كدن صكره مانعالك باشنه كچدى ، سيغار سنى تلنديردى . يارم ساعت قدر قونوشدق . فكرينه سكون كلدى . كنديسنه ديدم كه : برادر سن حالادنيانك غمندن كدرندن بحث ايدورسك . حال بو كه دنيا ديديكك شيك وجودى يوق . شكاييت ايتديكك دنيا ايچون صور خياليه دن بشقه برشى دكلدر ديورلر . بوييله اصلى فصلى اولميان برشيدن نه شكاييت ايدوب طور بورسك ؟

بولطيفه م اوزرينه مسافر م ديدى كه : والله برادر ايترخيال اولسون ايترخقيقت ! بن بو اذايي چكد كدن صكره بنم ايچون ايكي سى ده مساويدر چونكه ايكي سده نفسنده عيني تاثيرى اجرا ايده جك دكلى ؟ شو حالده حقيقت اولمش نه ضرر ؟ خيال اولمش نه فائده ؟ سوز بورايه كلكدن صكره ارقه سنى المق ممكن اوله مدى بومسئله حقنده ايكي اوچ ساعت قدر مداوله افكار ايتدك . بينمزده جريان ايدن بومباحثه ده بكا شو مقاله يي يازديردى .

عالم خارجى دينلديكي زمان بعد مجردى طولديران اجرام سماويه ، كره ارض ، كره ارض اوزرنده كي صنوف مواليد ، دهام عمومى بر تعبير ايله امتداد ، مقاومت ، لون ، رايحه . لذت وسائره كي اعراض اوليه و نانوويه يي حاوى ، بزدن خارج بر وجود ايله متعين اعيان مستقله مراد اولنور . عجبا بزم بوضورتله وجودينه قائل اولديغمز ، موجودات خارجيه نامنى ويرديكمز شيلرك نفس الامرده وجودى وار ميدر . يوقيدر ؟ مثلاً عناديه جيقه مش ، عالمك اوهام و خيالاتدن عبارت اولديغنى سويلمش ؛ عنديه كلش اعتقاد تابدرد ديمش . لادريه شك مطلق عالمنده پويان اولمش خلاصه هربرى برشى سويلمش . بزبو ديدى قوديلرك برندن بحث ايتمه جكز يالكز برمسلك صحيح فلسفى اولان فكر يونك بومسئله ده كي افكاريني بويخته اساس اتخا ايده جكز .

فكريون بزم موجودات خارجيه نامنى ويرديكمز شيلرك وجودى جف القلم انكار ايله بونلرك كافه سى بزم حس وادرا كمزله قائم صور ذهنيه دن بشقه بر دكلدر ديورلر .

حتى بو مسلكك پيش و ايانندن مشهور « بر قله ي » وجود ايله ادراك شى واحدن عبارتدر . « Esse est poercipi » ديمش . فكريون ديوركه : ماده ده متعين اولان لون ، رايحه ، لذت ، صدا ، ملاست ، خشونت وسائره كي مختلف عرضلرك فى نفس الامر ماده ده موجود اولديغنى ؛ بزم حسمه زه نظراً تعين ايتديكي فنا ثابتدر . بز خارجيه وجودى اوليوب مدبر كه مزده تجلى ايدن بر طاقم حالاته موجود نامى ويريوروز ؛ وجدانمرك بو اعتقاد جازميله اشياى خارجيه نك وجودينه حكم ايدوروز . حال بو كه نفس الامر ايله بزم بو اعتقاد ن ارده سنده عظيم بر مسافه واردر . يالكز بو اعتقاد ايله اشياى خارجيه نك وجودينه حكم اولنه ماز . مثلاً اويقوده ايكن صحيفه خيال مزده ارتسامپذير اولان صور اشيا ايله هذيان مرضى قيلندن اولان بعض حالات على الاكثر اوقدر بين ، اوقدر جيد اوليور كه انسان اشياى خارجيه نك وجودينه حكم ايتديكي اعتقاد جازم درجه سنده بر جزم واعتقاد ايله بونلرك وجودينه حكم ايدور . حتى كنديسنده بو كي حالات وقوعه كلن برنامك ، بر مريضك ، اويانماسى ، افاقت بولماسى فرض ايديله جك اولور سه برى رؤياسنك ، ديكرى خولياسنك حقايق ثابته دن اولديغنه ، عالم دنيلن شينك كنديه ينه قارشى تعين ايدن صور واشكال وهميه نه ايسه انلردن عبارت بولنديغنه حكم ايدر . ايشته بزم وجودينه حكم ايتديكمز ، عالم خارجى نامى ويرديكمز شى ده استمرارينه مبنى وجدانمرك

قطعیاً موجودیتنه حکم ایتدیکی صور ذهنیه دن بشقه بر شی دکلدر .
نیته کیم حکیم مشهور « لایسیچ » ده بو فکره ذاهب اوله رق
« بزم مدرکات خارجیه نامنی ویردی کمز شیلر یکریرینه مربوط
بر رؤیای مستمردن بشقه بر شی دکلدر . »

فکریون دیورلرکه بزاشیانک بزدن خارج بر وجود ایله تعینه
قائل اولور ایسه انلرک بو موجودیتی بزه طوغریدن طوغرییه
نصل منکشف اوله بیلیر ؟ چونکه اشیای خارجیه ایله آرد مزه
اعصاب، مرا کز دماغیه ، فلان کبی واسطه لر حلول ایدیور . بونلر
اشیانک طوغریدن طوغرییه نفس مزده تجلیسنه ، انکشافنه مانعدر .
فلاسفه نلک اکثری اشیانک وجود خارجینی انکار ایله برابر
بزده کی احساساتک علت موجب سی اولمق اوزره بر جوهرک یعنی
ماده نلک وجودینه قائل اولیورلر . حال بوکه ماده ندر ؟ ماده دنیان
شی بزمله قائم اولان احساساتک تبلینی ، افاده سی ایچون اساس
اتخاذ ایتدی کمز بر فرضیه منجیله دن بشقه بر شی دکلدر .

ارباب فنون ماده ده بر طاقم خواصک یاخود اعراضک وجودینه
قائل اولیورلر . بو خاصه لرک کافه سی امتداد ، قوت تعیرلری تحتده
جمع اولنه بیلیر . ماده نلک ذاتنده تعینی قبول ایتدکلری بو خاصه لر
« اعراض اولیه » دیورلر . اساساً ماده ده موجود اولیوب ماده
واسطه سیله نفس ناطقه مزده تجلی ایدن ده طوغریسی مدرکه مزده
متجلی اولدینی حالده ماده ده متعین کبی کورینن خاصه لرده اعراض
نانویه نامنی ویریورلر . (صدا رایحه لذت لون و سائر کبی)

مثلا یر یوزنده کی انسانلرک برانده شعله حیاتلری منطقی اولسه
ماده نلک اعراض نانویه سی ده انسانلرله برابر محو اولوب کیدر . ماده ،
بزم کنیدیسنده تخیل ایتدی کمز اعراض تالیه نلک کافه سندن تجرد ،
یالکز قوت ، امتداد دنیان ایکی خاصه اساسیه ایله بعد مجردده
حرکت ایدر . « بر قله ی » ایله دیگر بعض فیلسوفلر امتدادده
بزده کی لامسه وبصره حسارینه قارشلی تعین ایدن بر نسبت ذهنیه دن
بشقه بر شی اولدینی ادعا ایله دیورلرکه : مثلاً مربع الشکل بر بیاض
کاغده باقلدینی زمان نصل اولورده مربعیت کاغذک ذاتنده بیاضلق
ناظرک نفسنده متعین اوله بیلیر ؟ امتداد دینلن شی که خواص نانویه دن
اولان بر خاصه نلک بر شکل دیلرندن بشقه بر شی دکلدر ؛ نه وجه
ایله خواص اولیه دن اوله بیلیر ؟ امتداد یکدیگرینه متصل وعین
زمانده متعین اولان اجزائک حال ترکیده تعینی دیمکدرکه بوده
ذهنک بر نقطه نظرندن بشقه بر شی دکلدر ، هم اوله مازده ! حال
بویله ایکن نصل بر حقیقت خارجیه اولمق اوزره قبول ایدیله بیلیر ؟
الحاصل امتداد ، صور و احساسات کثیره نلک وحدت متعینه صورتنده
تجلیسی دیمک اولدیندن وجود خارجی ایله موجودیتی تسلیم
ایدیله مز . کله م ماده نلک قوت ، عدم قابلیت نفوذ کی خاصه لرینه .
اشیاده وجودینه قائل اولمق ایسته دیمکمز بو خاصه لره کلنجه انلرده
اشیاده کی خاصه مقاومت کبی نفس مزله قائم ، نفس مزک بر حالی اولان
احساساتک بزجه نفس مزدن خارج کبی تخیل اولنان تعین ذاتیسندن

بشقه بر شی دکلدر . بنابرین ذهن مزک صور مختلفه سندن بشقه بر شی
اولیان احساسات مزک ذهن مزدن خارج بر وجود مستقل ایله تعینلری
نه وجهله ممکن اوله بیلیر ؟

شوحاله کوره ماده دنیان شی یاروجود موهوم یاخود احساسات مزک
رسوبی مشابه سنده اولان بر امر مجهول دیمک اولور .

ماده دنیلدیکی زمان بزیا لکز احساسات مزی و بوده کتورن ، او
احساساتی وجود کتورمک ایچون مقتضی اولان خواصی کنیدیسنده
جمع ایدن بر امر مجهولدن بشقه بر شی تصور ایده میز . برده بز ماده نلک
وجودینه قائل اولور سه ق اولنک روح ایله ناسباتده بولنه بیلیمسنی نه
صورتله قبول ایده بیلیر ؟ چونکه برینک ماهیتی تمامیه اونه کینک
ضدی اولدینندن بویکی ماهیت متضاده نلک یکدیگریله تالنی غیر ممکندر .
ماده نلک وجودی قبل ایدیله جک اولور سه بر چوق مشکلات ظهور
ایدیور . فلسفه یی بومش کلاتدن قورتارمق ایچون ماده نلک وجودینی
انکاردن اسلام بر طریق یوقدر . بناء علیه بزده ماده نلک وجودینی انکار
ایتملی یز والسلام .

فکریوندن بعضیلری بوراده توقف ایدیورلر ده بعضیلری اعتراف
ضلعینی ده ایللرییه کو توره رک نفس ناطقه ده حصول احساسات ایچون
نیسج بر سبب خارجینک وجودینه قائل اولیورلر . بونلر دیورلرکه :
ذهندن خارج هر هانکی بر شی مجهولک وجودی اثبات ایدیله مز ؛
بویله بر شینک وجودی اثبات ، ایدلسه بیه حقیقتنه علم لاحق اوله ماز .
طوغریدن طوغرییه علممز ، شعور مز لاحق اولان احساسات
طوریرکن اولنک خارجنده بشقه بر شی ارامغه نه لزوم وار ؟ چونکه
اراسه قده اکانعلممز لاحق اولمق ممکن دکل . بناء علیه مساعیمز هبا
اولمش اولمازمی ؟ بوشی مجهولی ارادن چیقاروب ده یالکز احساسات مزله
اکتفا ایتسه ک نه غائب ایتمش اولورز ؟

ماده حقنده بویله بر فرضیه سردایتک عقل ایچون بر تقیید ، بر تضیق
دیمکدر . زیرا مادامک « حقیقت بزم بیلیمدیمکمز ، بیه میه جکمز بر شی
اولیور ، شو حالده معلومات بشریه همان همان قیده تنی ، اهمیت غائب
ایدیور ، یاخود غائب ایده جک درجه یه کلیور .

حال بوکه دقت ایدیله جک اولور سه کوریلرکه ذهن خارجنده تعین
ذاتیسی ادعا اولنان اوحقیقت ده تصرفات عقلیه نتیجه سی اولوب وجود ،
ذهن فکریلرینک بطریق النفی ثبوتی تصورندن بشقه بر شی دکلدر .
فکریون مسالک لرینک باشلیجه سی « قانت » « بر قله ی » « فیخته »
« استوارت میل » مسالک ایدر .

« قانت » ک مسلکی تمامیه فکری دکلدر ؛ انده مسلک حقیقینندن ده
بر شمه ده واردر . « قانت » ماورای محسوساتده بر جوهر معقولک
« Nouème » وجودینه قائل اوله رق دیورکه بز بو جوهر معقولک
یالکز موجودیتی بیلیر ؛ ماهیتی حقنده بر شی بیه میز . معلوما تمز
بزم اثر ترتیمزدر . مثلاً احساسات مزده بعد شکلنی تعین ایتدیررز .

صکره احساسات مزی وحدت جوهر ، علیت و سائر کبی امور
معقوله نلک اعانه سیله بر برینه ربط ایده رک بو دورته معلومات نامنی
ویردی کمز شیلری وجوده کتوریررز .

ایشته شوسوزلرندن آکلاشیلورکه « قانت » ماورای محسوساتده
بر موجوده قائل اوله رق مسلککنه حقیقیون مسلککندن برشم، اضافه
ایدیور .

« برقله ی » ه کلنجه اوده احساساتمز ایچون برعات، بر مؤثر قبول
ایده رک دیورکه : ماورای محسوساتده بر موجود تعین ایدیور ! فقط
بوموجود ماده دکل خالق اعظم ، روح عالم اولان جناب حقدر . ذات
الوہیتی هروجدانده حاضر در ، دائمی التبدل اولان مناظر طبیعتی صور
حادثات کونیہده تجلی ایتدیورکه بتون قلباری نوعما خطاب ازلیسنه
مظهر قیلار .

« فیخته » یه کلنجه بوفیلسوف ده سادہ ، ده اوچیز بر فرضیه
سرد ایدیور « فیخته » نک بوفرضیه سی ، قانت « ک نظر به سنده بانوه
مندمجدر « قانت » فرضیه سنده : روح احساساتی کنندی قوانینہ تابع
قیلار بوا احساساتک اعانه سیله اشیایی تشکیل ایدر . فقط بوا احساسات
اکابشقه بر منبعدن کلیر دیور .

« فیخته » ده دیورکه : عقل خالق کائنات اولمسیندی عالم
طبیعت نه وجه ایله انک امرینه رام اوله بیلیر ایدی احساسات
فکره منقاد اولمق ایچون همه حال انک اثر ایجابی اولمق لازم کلیر . ایشته
بذاته قیامی مفروض اولان موجود شعوره غیر مستند غریری بر فعالیت
ایله کنندیسندگی احساساتی ینہ کنندیزی وجوده کتیرر . فاعل ایکی یه
ایریلیر صور اشیایه متمثل اولور یعنی نفس ناطقه نک تعین ایده بیلیمسی
ایچون بر طاقم نفوس غیر ناطقه یعنی صور کونیہ متعین اولور . خلاصه
عالم تمامیه فکرک اثر خلق و تکوینی در .

« هوم » و « استوارت میل » فرضیات مافوق الطبیعیہ یی کلیارد
ایدیورلر . حصول احساسات ایچون ذهنک ، نه داخلند نه ده خارجنده
بر علت مؤثره ارامیورلر . بونلرک فکرکجه فکر علیت انجق دائرة
احساسات داخلند قابل تطبیق اولوب انک خارجنده اصلا حائز معنی
دکلدر . عالم خارجی مجتمعا موجود اولان ، یاخود بر طاقم قوانین
مطرده موجبنجه توالی و تعاقب ایدن احساساتدن عبارتدر دیورلر .

استوارت میل دیورکه : هر هانکی برشی احساساتمزدن بری
واسطه سیله وجدانمزده تعین ایتماش اولسه بیله بز انک موجودیتنه
قائل اولورز زیرا اوشیشی تشکیل ایدن احساسات هنوز وجدانمزده
تعین ایتمه مکله برابر احساسات ممکنه دندر . هنوز وجدانمزده تعین ایتمه مش
اولان بر شیک موجودیتنه قائل اولمق لغمز احساساتک امکان دائمیسنه
قائل اولمق دیمکدر . بناء علیه عالم خارجی دیمک ، کرک بزم وجدانمزده
کرک بی نوعمزله صاحب حس اولان مخلوقات سائر نک وجدانلرنده
تعین ایدن حسیات ممکنه مستمره دن بشقه برشی دکلدر . بزبوراده
« قانت » ، « فیخته » و « برقله » نک نظریه لری حقنده برشی سویله میه جکر
اساس بحثی تنویر ایچون « استورات » ک مسلککنی اله الارق افکار
قاصرانه مزی اورادن یوریده جکر .

بوفیلسوف ، وجودات خارجیه بزده کی احساساتدن عبارتدر دیور .
اساس بحثه کبریشمهدن اول ذهن ایله خارج و نفس الامر کله لرینک نه
کی معنایری تضمن ایتدیکنی ابضاح لازم کلیر .

علمای اسلامیہ دیورکه : ذهن انسانده کی قوه مدرکه در . بعض کره
بولفظ ایله مطلقا ادراک و مجرد اتدن بشقه برشی ده مراد اولنور وجود
ذهنی یالکیز ذهنده موجود اولوب خارجده وجودی اولمیان شیلره
اطلاق اولنور . انسانک ذاتیله قائم اولیوب برر وجود مستقل ایله
موجود و متعین اولان اشیای خارجیه نک هر درلو اعتبارات عقلیه دن
عاری بر صورتده تحقق ایدن وجود ذاتیله یئنه ده وجود نفس الامری
دینور . خارجکده ایکی معنایی واردر . ذهندن خارج ذیلنجه بعض
کره اعیان مجردہ کی بستون دائرة ادراکدن خارج شیلر مراد اولنور .
بعض کره ده ذهنک توجه مفروضندن ، تعین دیکرله احاطه ممکنه سندن
خارج شیلر مراد اولنور عالمده هیچ برشی ذهنندن خارج دکلدر .
فقط ذهنک توجه مفروضندن خارج پک چوق شیلر واردر .
بونلرک توجه ذهنی دن خارج اولماری وجود نفس الامری ایله موجود
اولماریسنه مانع دکلدر . مثلا امریکا قطعه سی قبل الکشف
ذهنک توجه مفروضندن خارج ، فقط وجود نفس الامری ایله موجود
ایدی . چونکه اولیه اولمسیندی کشف ایدیله مز ایدی . ذهنک توجه
مفروضندن خارج اولمقاه برابر ذهنندن خارج دکل ایدی . ایشته بومثال
ایله ذهن ، خارج و نفس الامر کله لرینک ینلرنده کی فرق تمامیه اکلشلمش
اولور .

« استوارت میل » موجودات خارجیه ده نظر اعتباره النان بو جهتی
احساساتنه بالتطبیق : هر هانکی برشی احساساتمزدن بری واسطه سیله
وجدانمزده تعین ایتماش بیله اولسه بز انک موجودیتنه قائل اولورز .
زیرا اوشیشی تشکیل ایدن احساسات هنوز وجدانمزده تعین ایتمه مکله
برابر احساسات ممکنه دندر ، دیور . یعنی ذهنمزک توجه مفروضندن
خارج اولان شیلره احساسات ممکنه دیمک ایسته یور .

« استوارت میل » ک هر هانکی برشی احساساتمزدن بری واسطه سیله
وجدانمزده تعین ایتمه مکله برابر « سوزی احساساتک » بر علت
خارجیه نک تأثیریه حصولی تضمن ایدیور ایسه ده بز بونی تعیرده کی
نقصانه حل ایله مناقشه دن صرف نظر ایده جکر . چونکه « استوارت
میل » احساسات خارجنده بر علتک وجودینه قائل دکل . نفسمزده
تعین ایدن بر حس کنندیسندن اول تعین ایتماش اولان دیکر بر حسک
اثریدر ، دیورکه بوده نوعما علیتک تحقیقی استلزام ایدیور . چونکه
تعین احساساتک علل موجبیه سی ینہ کنندی جنسندن اولان
احساساتدر ، دیمک تسلسلی موجب اولدقدن بشقه بر شیک کنندی
وجودینه تقدم ایتسی یاخود وجودینه علت اولمسی کی بطلانی بین
بر فکری ده تضمن ایدر . شو حاله کوره « استوارت میل » ک
احساسات متعین یاخود ممکنه دبدیکی شیلرک کافه سی بر علت خارجیه اثری
اولمق لازم کله جکی بالضروره تحقق ایدر . زیرا احساسات ممکنه یه
قائل اولنجه ممکنک طرفینی مساوی اولدیغنی ده قبول ضروریدر .
چونکه بر ممکنی درکه امکاندن درجه وجوده ارتقا ایتدیومک
ایچون بر مؤثرک خارجینک وجودی لابددر . تاکه او مؤثر خارجی
متوازن الطرفین اولان امکان اترازوسنک وجود کفه سنه درهم کی

عالم کبریا حقایق ايجاد ايتدی . اشیای خارجیہ نك انسانده صور واشخاصی دكل ، حقایق موجوددر . انسانده موجود اولان بو حقایق صور اشیای ایچون نفوس ناطقه مثابه سندهدر . اشیای خارجیہ بو نفوس ناطقه ایله موجوددر . انسان کامل عالم کبریا زبده سی اولق اعتباریله انك جمیع حقایق جامعدر .

ایشته یوقاریده کچن اثر فلسفی ده بونی سویلمک ایستهیور . بزم بحث ایتک ایستهدیکمز مسئله ایسه اصل شودر یعنی اشیانك وجود خارجیسی وارمیدر یوقیدر ؟ کتب صوفیه نك کافه سنده علی الخصوص فصوص الحکمک مواضع عدیده سنده « اشیای کندی وجودیله معدوم ، وجود حق ایله موجوددر دینیور . صوفیه نك بوسوزی وجدانی تمامیله تطمین ایدیور (حقایق کلاشیایلمک شرطیه) زیرا فکریونك بتون مسالکی بودستور حقیقتده مندمجدر . بونی اکلایه یلمک ایچون ده قارت ك « دوشونیورم بناءً علیه وارم » سوزینی اله الملق لازم . چونکه کرك نفس ناطقه نك ، کرك انده متجلی اولان صور خارجیہ نك وجودینی اثبات ایچون هیچ فیلسوف بوقدر متین برسوز سویلمه مشدر . « برقله ی ك » وجود ادرا کدن عبارتدر سوزی ده بوندن اشائی دکلدر . انجق تقدم فضلی « ده قارت » کدر . « ده قارت » ك بوسوزینی آلمقصدن مقصد مزده تقیضنك تضمن ایتدیکی مفهومندن استفاده ایتکدر . بوسوزك تقیضنده کی مفهوم مخالفه کوره دوشونمیان برشیلک قطعاً موجود اولماسی لازم کلیور ؟ عجبا حقیقه اولیله می ؟ اوت حقیقه اولیله . چونکه تحقق وجود ایچون وجوده شعور لاحق اولق لابددر . ادرا کسز وجود تحقق ایدمهز . مطلقاً قارشیسنده (حتی بو کا قارشیسنده دیمك ده طوغری دکلدر . فقط نه چاره : لولا الاعتبارات لبطلت الحقایق) بر آینه ایستکه تحقق ایدمه یلسون . او آینه ده ادرا کدر . چونکه وجود ادراک ایله متحققدر . ادراکی اولمیان بر موجود کندیسنه نظراً معدوم ، شخص مدرکه کوره موجوددر . شخص مدرک نفسندن خارج کی ملاحظه ایتدیکی اشیای خارجیہ انك ادراکیله متعیندر . « ده قارت » ك سوزینك مفهوم مخالفی الا جق اولور سه قیامتی اومفهومك ایچنده بولورز . مثلاً بوکون روی ارضه شمله ادراک منطقی اولسه نوعاً قیامت قوپدی دیمکدر . زیرا اشیای خارجیہ نك تعینمه مرآت اوله جق هیچ بر حقیقت قالماز ، بنابرین موجودات ده مدوم حکمنی آلیر .

بونصل لقردی ! بز برایکی ستون یوقاری ده اشیایده کی وجود نفس الامر یه قائل اولمش ایدك ؛ شمدی ده مادیتی اعتباریله عالم طبیعت کی موقعی جمله نك معلومی اولان انسانك روی ارضدن قالمه سی فرض اولسه قیامت قوپار دیورز . یوقاریده اولیله ، بوراده بویه دیمك تناقض دکلده نه در ؟

تمام ، بنده بواعتراضه متظرایدم . چونکه اصل حقیقت بواعترا- ضدن صکره تحقیق ایدمه جك . یوقاریده : نفس الامر برشیلک هر درلو اعتبارات ذهنیه دن عاری اواره ق تحقیق ایدن وجودیدر ، دیمش ایدك . شمدی اشیایی « objectif » یعنی ذاتنده متعین کی کورینن اعراضدن

تأثیر ایدرك ائی آغیر باصدیره یلسون . خلاصه بر مؤثر خارجی اولدقچه هر هانکی بر ممکنك وجود درجه سنده ارتقایی عقلاً متممدر .

فقط کرك « استوارت میل » ده ، کرك انك مسلککنده اولان فکریونه قارشیی درمیان ایدیار . اعتراضلرك انك قوتلیسی ساحه وجودده هنوز حس و حیات صاحبی مخلوقاتك تگونندن اول بتون موجودات خارجیہ نك وجود نفس الامر یله موجود اولمیرینك قنأ ثبوتیدر . بو اعتراضی سرد ایدنلر : فن کونستریورکه کره ارض میدارلرله سنده لردن بری فضا ده سیالیه ناریه خالنده سیر ایتمش ؛ اوزرنده بر چوق تحولات وقوع بولمش ؛ صکره تبرد ایدرك اوزری قابوق باغلامش ؛ صکره جماد ، صکره نبات ، صکره حیوان ، انك صکره ده انسان ظهور ایتمش . اکر بتون موجودات بزم تصورات ذهنیه مزدن عبارت اولوب کندی وجود خارجیلی ایله موجود اولمیسیدی کره ارض ایله اشیای سائر نه صورتله موجود وثبوتی قنأ محقق اولان بوقدر تحولاته نصل محل اوله بیلیر ایدی ؟

بوندن بشقه صاحب حس و حیات مخلوقاتك وبونلر میاننده انسانك ظهوریله انده تجلی ایدن ایلک حسك تجلیسی ده همه حال بر علت خارجیہ نك اثری اولق لازم کلیر ، زیرا اوزمان انسانده هیچ بر حس متعین دکل ایدی که حتی کندیسندن صکره تعین ایدمه جك حسله علت اوله یلسون ! ایشته بشرده تعین ایدن ایلک حسك بر علت خارجیہ اثری اولدیغنه قطعاً شبهه یوقدر ، دیهرک بونکه وجود خارجی اشیایه استدلال و « استوارت » ك صور ذهنیه نظریه سی رد ایدیورلر .

ایشته بین الفلاسفه موجب مناقشه اولان بو مسئله مهمی ده و فیه کرام حضراتی « قدس الله اسرارهم » تمامیله حل بیور مشلر . انلرك بو مبحثده کی افکار دقیقه لرینی بر تفصیل بیان ایتك لازم کلمنه بو مقاله نك بش اون مثل بر مقاله وجوده کلیر . فقط بز بحثی بشقه بر نقطه نظر دن یوریده جکمز ؛ صره سی کلدکجه حضرات صوفیه نك بر ایکی سوزینی ده نقل ایدمه جکمز .

یکرمی اوچنچی دفعه طبع ایدلمش اولان بر اثر فلسفینك ۱۹۰۹ سنه ی طبع اولنان نسخه سنده شو عباره کوریلور :

محسوسات حقیقت حالده ذهن مزدن خارج دکلدر . اکر اولیله اولایدی بزم ایچون طوغریدن طوغری یه انلری ادراک ممکن اولماز ایدی . فلاسفه احساساتك ذهن دن خارج اولدیغنی قبول ایتمز . بالکمز انلرك ذهنده موجود اولان حقایقه توافقی قبول ایدر

حضرت شیخ اکبر فصوص الحکمک حکمت علویه فصلنده بیوریورکه « فاوجد فی هذا المختصر الشریف الذی هو الانسان الكامل جمیع الاسماء الالهیه وحقایق ماخرج عنه فی العالم الکبیر المنفصل » محقق کامل بو سنوی عبدالله افندی ده شویله ترجمه ایدیور « الله تعالی انسان کاملده اسماء الهیه نك کافه سنی ، یعنی انساندن خارج اولان

برر بر تجرید ایله تصور ایتمه من لازم کلسه عجاا تصور ایده بیلیرمی یز؟
و تصور ایتمه یکه اوشی اعراضندن تجرید ایتمه دن اول تعین ایدن شیئیه
ینه تعین ایده بیلورمی ، بوکا جواباً دیه بیلیرم که :
نه بز اوشیئی اعراضندن تجرید ایله ینه اوشی اواق اوزره تصور
ایده بیلورز ؛ نه ده اوشی اعراضندن بالتجرد بزجه معلوم اولان شیئیه
تعین ایده بیلور . حقیقت بویه اولنجه اشیانک وجود نفسی الامرایی ده
طایه بی آثار .

پک اعلی یر یوزنده انسانک ظهورندن اول وقوعه کلن تحولاتی
دولایسیله طبقات الارض فنی انکاری ایده جکز؟

عجله ایتمه یلم ! انلرک برینی انکار ایتمه جکز ؛ هپسینی تصدیق
ایده جکز فقط حقیقتی بشقه برکسوده کوستره جکز . اوت بوتحوالاتک
هپسی وقوع بولدی . فقط اوتحوالاته محل اولان شیلرکینه نفسارنده
تحقیق یوق ایدی . اولرک کافه سی بروجود مدرکه قارشیی متعین ایدی .
ا کر « ده قارت » ک درشونیورم بناء علیه وارم سوزی پاپاغان کبی
تکرار ایدلیوب بونک نه دیمک اولدینی ا کلاسیلیرسه اوزمان بو حقیقت
قولایجه آ کلاسیلیر . والایسان اوسوزی هم سویلر ، هم ده اکلایمه دن اکلایم
دیه الی الابد متسلی اولور .

« ده قارت » ک بوسوزینی اکلایم دن صکره صوفیه نک « اشیا کندی
وجودیله معدوم ، حقک وجودیله موجود دیمکدن مقصدلری نه اولدیغنی
اکلایمه ده استعداد حاصل اولور . ایشته اشیا نک عوارض اولیه و ثانویه
سندن بالتجرد علم الهی ده تعیننه نفس الامر دیلر . یوقسه نفس الامر دینلیدی
زمانانی براعتبار ایله تقیید ایده جک اولور سهق اودر حال نفس الامر لکدن
چیقار ، صورت ذهنیه حالته کلیر . ا کر بزم نفس الامر من نفس الامر
فلسفی ایسه هیچ بر زمان نفس الامر حقیقی اوله ماز . یوق ، علمه ای
اسلامیه نک تعریف ایستکلری نفس الامر ایسه اوزمان حقیقی بر نفس الامر
اولور اول تعریفده شودر : « النفس الامر هو عبارة عن العلم الذاتي الحاوی
لصور الاشیا کلها کلیاتها و جزئیاتها و صغیرها و کبیرها جملة و تفصیلاً
عینه کان او علمیه »

بونفس الامرک تصوری بزم دائرة ادرا کمزدن خارجدر . انک نه
اولدیغنی ، نه اولسی لازم که جکینی تصور ایده میز ایتسه کده بیله میز .
دیمک که وجود نفس الامری دنیلن شیئک ده اشیاده تصوری بر
فرض عقلی ، اصل نفس الامر ایسه حقیقته صور اشیا نک کلیات
و جزئیاتی حاوی اولان علم الهی دیمک ایش . تعینات الهیه ایله اعیان
قابله نک مستمرا تجلیات الهیه یه مظهریتی بزی اشیا خارجیه ایچون
بر نفس الامر خارجی تعبیر دیکله اضافی اثباتنه مجبور ایدیورکه . . .
اعراض ثانویه نک بز قارشیی وجودلری اولدینی کبی اشیاده
متصور اولان وفکر مزجه بالطبع بر طاقم اعراضدن عبارت اولسی
لازم کلن بونفس الامر مفروضک ده وجود الهی یه قارشیی نه وجودی ،
نه ده تعینی واردر . بنابرین اشیایذاته معدوم وجود حق ایله موجوددر .
نیته کیم حضرت شیخ اکبر کله شعبیه فصننده « بل هم فی لبس
من خلق جدید » آیت کریمه سیله بو حقیقتی بیان بیور یور . شارح

محقق ده خلاصه شویله دیور : عالم هر نفسده متجدددر . زیرا ذاتیه
معدوم ، وجود حق ایله موجوددر . حق ابدیاً عالمه متجلیدر .
تجلی اول اصلنه رجوع ایدنجه عالم معدوم ، تجلی ثانی ایله تکرار
موجود اولور . ایکی تجلی بیننده کی سرعت اتصال حسیله عالمک بویه
بر آن غیر منقسمه معدوم ، صکره تکرار موجود اولدینی ا کلاسیله ماز .
« ده قارت » ک :

Le monde nesufesiste que parce que Dieu le conserve
et sa conservation est une création continuée

یعنی عالم انجق جناب حقک حفظیه قائمدر جناب حقک عالمی
بوصورتله حفظ ایتسی ده انی آنا فانا یار اتمسی دیمکدر « سوزی تمامیه
بو حقیقتی ناطقدر .

شوحاله کوره اشیا نک وجود ذهنی ایله موجود اولدیغنه قائل
اولسهق بزدن اول ثبوتلری بونی قبوله مانع . وجود خارجی اوله رق
قبول ایتسه ک ، بر جوق دکل بلکه بتون اعراض نک بزمه قیامی ده
بوکا مانع ! شو حالده نه یاملی ، ایشک ایچندن نصل چیقملی ؟ بونلره
وجود خارجی می دیمکی یوقسه وجود ذهنی می ؟ بوکا فلسفه نقطه
نظرندن جواب ویره جک اولور سهق بشتال ایله تستر کر مابه مثل
مشهورینه نظیره یامش اولورز ! شو حالده اعیان - که حقایق ممکناتک
علم الهیه کی صور نایته می دیمکدر - بونلر هم ذهنند ، هم ده ذهنک
توجه مفروضندن خارجدر . بز بونلرک ثبوتی تحلیل عقلی ایله یعنی
اشیا عوارض اولیه و ثانویه سندن ذهناً تجرید ایله هر در لواعبار ایدن
مجرد اوله رق تصور دن صکره بر درجه یه قدر ا کلاسیه بیلیرز .

فقط اصلا حقیقتلرینی بیله میز بزم اشیا بی بوجه ایله عوارضندن
تجرید ایله تصور من بز حقایق اعیانی - فقط کشف بر پرده التسه
کوستر . اشیا خارجیه دیدیکمز شیلرک بزدن اول موجود اولملری
فناً صورت قطعیه ده ثابت اولقله بو تصور دن صکره بونلرک بوصورتله
موجودیتلری بروجود مدرکه قارشیی تعین ایش ایش اولمق لازم که جکینی
قبولزده ضروری حکمتی الیر !! بعده اشیا خارجیه نک بوصورتله اولان
تعین ذاتیلرینک کندیلرندن اولیبوب و وجود مدرک حقیقتیه کی
تعیناتدن منعکس یعنی او وجوده نسبة Subjedif ذاتی اشیا موجودیه
نسبة ده انک عکسی (Objedif) اولدینی تحقق ایدر [*]

بو حقیقتی بر درجه یه قدر آ کلاسیه بیامک ایچون ینه اشیا نک اعراض
ثانویه سنه نقل کلام لازمدر : اشیا نک اعراض ثانویه سی انلرک ذاتنده
کبی کورن دیکندن وهله اولی ده حقیقتک اولیه اولدیغنه حکم ایدرز .
فقط مسئله یی تدقیق ایلدکدن صکره انلرک اشیاده دکل ، نفسمزده متعین
انکله قائم اولدیغنی ا کلارز مسئله یی شائبه حلولدن قورتارمق ایچون
شونی ده دوشونمک لازمدر : هر نه قدر اشیاده کی اعراض ثانویه نفسمزده
متعین نفسمزله قائم ایسه ده نفسمز بواعراضک بریله متأثر دکلدر . مثلاً
بز اشیاده کی قرمز ، صاری رنگلری کوریرز . حالبوکه بورنگلری
ادراک ایدن قوت نه قرمزیدر نه ده صاریدر ک ا اشیاده کی ملاسیت
وخشوتی ده ادراک ایدرز بواعراضی مدرک اولان قوت نه قاتیدر نه ده

[*] بولفتلرک معناس انفسی و افاق دیمکدر .

پوموشاق! بوعوارضك كافه سی قوابل بمکنه دهکی ا. تعداد مقتضاسنك
کنیدیلرنده ظهوریدر. اواستعداداتی ظهور ایتدیرن قوت ده بزده کی
مدرکه در.

ایشته اعیان قابله دهکی تجلیات الهیه ده - قیاس مع الفارق صورته -
هان بوکا بکزه دیلایر. بو حقیقت مهمما امکن آکلاشدن صکره
دینه بیلیرکه: تجلیات الهیه نك قوابل اعیانده بوجهاه مستمر اظهوری
اشیای خارجیه ایچون وجود نفس الامری صورتنده تجلی ایتک بزم
ایچون ضروریدر یوقسه حد ذاتنده اشیاده نه وجود نفس الامری
واردر نهده اعراض اولیه و ثانویه! بونلرک کافه سی جناب حقل تعینات
ازلیه سیله اعیان ممکنه به تجلیسندن عبارتدر.

نته کیم صوامت و جوامدك بتون اعراضی انلرده کی استعدادك
بزده کی قوتله ظهورندن بزده کی قوتك ده انلرده کی استعداد تاثیرندن
بشقه برشی دکدر. حالبوکه ساحه حقیقه کیرنجه بوسوزلرده اعتبارات
ذهنیه عدادینه داخل اولور.

بعض کیمسه لرك بورادن جرأت الهرق حقیقت وجود نامنه جرأت
ایتدیکری برطاقم ترهات غایت دقیق اولان بویچی اکلامدقلرندن
یاخود اکلامش اولوق زعمنده بولندقلرندن منبعثدر. (اوبعض میاننده
بلکه بنده داخل)

نتیجه - اشیانك وجود نفس الامری دیه تصور ایتک ایستدیکمز
شی علم الهیه کی ثبوتلرندن بشقه برشی دکدر.

جناب حق اوتعینانی، وجود خارجی صورتنده ادراک ایده جک
مخلوقات یعنی بز یاراندقلر صکره تجلیات غیر متناهی سنه مظهر اولان
بوساحه تناهی ناپذیری نظر کا همزده تجلی ایتدیردی. بنابرین نفس مزده
اومیانده داخل اولدینی حالد بزم اشیانانی ویردیکمز تعیناتك کافه سی
فی نفس الامر معدوم ووجود حق ایله موجوددر.

انلره موجودیرز: حقل مستمراً افاضه وجود ایتسیله!
معدوم دیرز: اوافاضه نك انقطاعیه هپسنك پیغوله کونه ایتسیله!
ارتق مادیون ایشی یوقسه ماده نك بالکیمیا احماری ممکن اولدیغی
ادعا ایتسون. ماده دن ایلری کچه مین بر نظر ذاتاً بوندن ایلرینی ده
کوره مز

«الم ترالی ربك كيف مداخل ولولوا لجعله ساکناً ثم جعلنا الشمس
عليه دليلاً ثم قبضناه قبضاً بسيراً»

خلاصه کلام جوامد و صوامتک بنفسها تعینلرینه امکان عقلی یوقدر
بونلرک تعین ذاتیلری بهمه حال برادرکه قارشودر.

حال بوکه ساحه تکوین شعله ادراک بمرله تنویر ایدلمدن اول
جوامد و صوامتک بزجه تعین ذاتیلری دنیلن وجود ایله متعین اولدقلری
مادام که دلائل فیه ایله ثابتدر، انلرک ده لاجرم بروجود مدرکه قارشو تعین
ایتمش اولملرینی قبول ایتک بزم ایچون ضروریدر.

ایشته انسان بو حقیقه واقف اولدقلر صکره کندی تعین ذاتیسنك
ده اووجوده قارشو تحقیقی جزم، صکره ده اوتحقق وهمی بی نفسندن
اسقاط ایدرسه کندیسنك کیمکه قائم، کیمکه موجود اولدینی اکلار. اجلاهی

بدیهات اولان کندی نفس موهومی نصل دلیلدن مستغنی اوله رق
جزم قطعی ایله جزم ایدرسه انك منشاء تعینی ده اوله ججه دلیلدن مستغنی
اوله رق جزم ایدر «من عرف نفسه فقد عرف ربه» حکما بوساحه
تناهی نا پذیره پای انداز دخول اولمشلر، نه قدر منزل قطع ایده بیلدیرسه
اورایه برعلامت رکز ایدرک ادینه مسلک دیمشلر. بوعلامت لرك بینلرنده
نسبی مسافهلر واردر فقط فسحتسرای حقیقه قیامته قدر بویله علامت لرك
رکز ایدلسه اوساحه لاتناهی ینه اولانجه عظمتیه نظر حیرت اوکنده
تجلی ایدر.

ای همه هتی زتو پیدا شده
خاله ضعیف ازتوتوا ناشده
زیراشین علمت کائنات
ماتو قائم چوتو قائم بذات

فرید

سلامت و صحت

حریت علم

بدنه کوره غدانه ایسه قوه عقلیه کوره علم اودر. بدن نصل
یردن یتیشن برچوق موادی تمثیل ایدرک نما بولیورسه، قوه عقلیه ده
اوله ججه خارجدن آلدینی برطاقم معلوماتی، برطاقم علمی نظریاتی
تمثیل سایه سنده بویویور، یوکسلور.

ایشته بونك ایچوندرکه انسانیتی تذلیله جالشان رؤسای روحانیه
هرشیدن اول علمه هجوم ایدرک کرک اونی، کرک طرفدارانی تشنیه،
ترذیله باشلامشلردی، حق علمی یانته یاقلاشمق جائز اولمیان برلوت
صورتنده کوسترمشلردی. مشهور «لاروس» قاموس علومنده
دیورکه:

«لکن یونلر علمی، میودسنی ینلر، اولدیرن شجره ملعونه
اولق اوزره تلقی ایدیورلردی.»

أوت، بو آدم لر علمه اوله برهجوم کوستردی لرك مراقبه لری
التنه یشایان انسانلر ایچون علمك آدینی آنمق بیله محرماتدن اولدی.
مع مافیه بونکله قالمادیلر: قدما نك فلسفه سنه، حکمتی کندی و هم لریله،
خیال لریله تالیف ایدیلر بیله جک برحاله کتیرنجه به قدر تحریفاته و غرابتیلر،
نهایت اوفلسفه لر، او حکمتلر اوله چیرکین برقیافت آلدیکه نظر عقل
بوعجوبه نك اوکنده مدعش اولور قالور!

رؤسای روحانیه کندیلرند، تمز توکنمز برعلم، تناهی بیلمز بر
خزیننه عرفان بولندیغنه قانع اولدقلری ایچون بونك خارجنده نه
وارسه حق و حقیقتدن خارجدر، قبول ایدنده زندقه بر، حکمی
ویره رک محکومی تصویری عقللره دهشت ویره جک، اک متانتلی یوزکلری
دهشتلره دوشوره جک بریغین اشکنجه لرتنه اولدیرلردی بوسورتله
علمك ترقیسنه چالشمش اولق تهمتیه بر چوق حکمای محو ایتدیلر.
علمك تاریخی تتبع ایدلر بیوک بیوک عبرتلر کورورار.